

Дослідження стану сформованості дослідницької компетентності у викладачів природничих дисциплін

Катерина Макаренко, Олександр Макаренко

З метою вивчення стану сформованості дослідницької компетентності викладачів вищих навчальних закладів, що здійснюють підготовку майбутніх лікарів, нами було проаналізовано їх активність у здійсненні дослідницької діяльності, зокрема у роботі наукових та науково-практичних конференцій, семінарів тощо

У нашому дослідженні ми виходимо з того, що дослідницька компетентність є основою функціонування освітнього процесу, який забезпечує формування професійної компетентності студентів як майбутніх фахівців [1; 2]. Тому експеримент полягав у вивченні стану сформованості дослідницької компетентності викладачів вищих медичних навчальних закладів методами спостереження, бесід та анкетування.

Нашу вибірку склало 50 викладачів кафедр природничо-наукового циклу з зазначених вище навчальних закладів, серед яких було проведено анкетування (рис. 1).

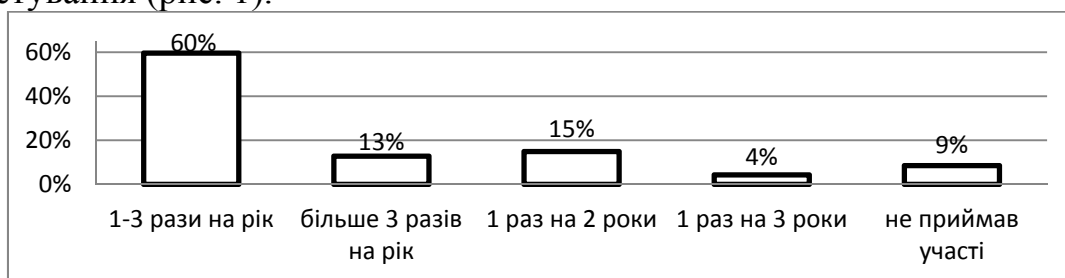

Рис. 1. Активність викладачів у роботі наукових та науково-практичних конференцій та семінарів

Результати проведеного опитування засвідчили, що 13 % викладачів кафедр природничо-наукового циклу беруть участь у роботі різнорівневих конференцій понад три рази на рік. Виявлено 9 % представників викладацького складу, які взагалі не брали участі у таких заходах, зазвичай це молоді спеціалісти, які працюють перший рік.

Більшість опитаних, які приймають участь у таких заходах 1-3 рази на рік, що становить 60 %.

Проте виділено групу респондентів, котрі недостатньо активно долучаються до здійснення дослідницької діяльності, а саме: брали участь у роботі конференцій та семінарів наукового та науково-практичного характеру лише один раз на два роки 15 % та на три роки це 4 %. Виявлений стан такої активності вимагає запровадження заходів, орієнтованих на вдосконалення дослідницької діяльності у вишах, спрямованих на підвищення мотивації до наукової діяльності в першу чергу викладачів.

Також нами було вивчено рівні науково-практичних конференцій, у яких беруть участь викладачі вищих навчальних закладів. (рис. 2).

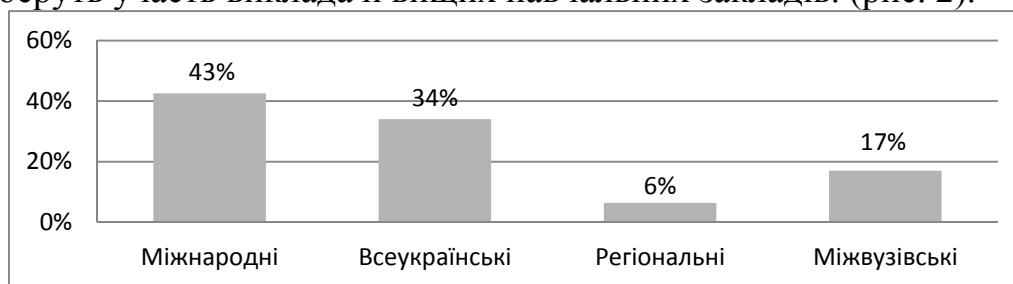

Рис. 2. Рівні науково-практичних конференцій, у яких беруть участь викладачі вищих навчальних закладів

В основному викладачі приймають участь у міжнародних конференціях (43%), менше – у всеукраїнських (34%), також у міжвузівських (17%) та регіональних (6%). Це говорить про те, що наукова робота науково-педагогічних працівників, що викладають дисципліни природничо-наукового циклу, на належному рівні.

На запитання якого типу завдання пропонують студентам в рамках дослідницької діяльності на заняттях, викладачі дали такі відповіді: проблемно-пошукові, робота з мікро- і макро-препаратами, ситуаційні та проблемні задачі, морфологічні дослідження, робота з оптичними приладами, експериментальні, препарування вологих препаратів, творчі, мозковий штурм, моделювання, дослідницькі, практичні, робота з наочностями (знімки КТ, ЯМРТ), реферативна робота, розробка презентацій, обговорення, тестування, анкетування, проектні та евристичні завдання.

Визначивши завдання одного рівня, ми отримали такі результати: робота з наочністю (мікро- та макропрепарати, морфологічні дослідження, препарування вологих препаратів, практичні завдання) – 36%, експериментальні – 18%, проектні (реферати, презентації, проекти) – 6%, дослідницькі (моделювання) – 4%, проблемно-пошукові – 24%, творчі – 6%, з використанням новітніх технологій (мозковий штурм, евристичні) – 4%, репродуктивні (тестування, обговорення, анкетування) – 8%, не заохочують до дослідницької діяльності – 21% респондентів.

Це ранжування показує, що значна кількість респондентів (29%) не розуміють суті дослідницької діяльності. Найбільше опитаних зазначили, що для активізації дослідницької діяльності під час практичних занять, найважливішими є завдання проблемного характеру і з використанням наочності (24% та 36% відповідно), що відображає специфіку діяльності майбутнього лікаря, його компетентність.

На запитання якого типу завдання пропонують студентам у рамках дослідницької діяльності позааудиторно, викладачі дали відповіді: інформаційно-пошукові, експериментальні дослідження, участь у наукових конференціях, освоєння нових методів досліджень, робота студентського

наукового товариства, аналіз наукової літератури, пошук інформації в Інтернет, творчі, інформаційні, проектно-дослідницькі, проектно-конструкторські, задачі, проблемні, пошукові, тестування, анкетування.

Визначивши завдання одного рівня, ми отримали такі результати: інформаційно-пошукові (аналіз літературних та електронних джерел) – 30 %, проектні (пошукові, проектно-дослідницькі, проектно-конструкторські) – 15 %, творчі (проблемні завдання, нестандартні задачі) – 8 %, експериментальні та освоєння нових методів дослідження – 21 %, робота СНТ та участь у наукових конференціях – 22 %, репродуктивні (тестування, анкетування) – 6 %, не заохочують до дослідницької діяльності – 20 % респондентів.

Більшість викладачів у позааудиторній дослідницькій роботі віддають перевагу інформаційно-пошуковій діяльності студента (30 %), вважають, що значною мірою студентів активізують до дослідницької діяльності робота СНТ та участь у наукових конференціях (22 %). Лише 8 % опитаних виділили творчі завдання. Завдання експериментального характеру та освоєння нових методів дослідження вважають важливими 21 % респондентів.

Усі респонденти вважають важливим проведення дослідницької діяльності. Але, як показує практика, дослідницька робота відбувається на недостатньому рівні, що виражається в обмеженому використанні викладачами сучасних технологій, форм, методів організації дослідницької діяльності у вищих медичних навчальних закладах та використанні активних видів дослідницької діяльності студентами у процесі професійної підготовки.

Отримані дані свідчать про важливість розроблення й обґрунтування таких організаційно-педагогічних умов, які б сприяли формуванню дослідницької компетентності майбутніх лікарів у процесі вивчення природничих дисциплін.

Література

1. Макаренко О. Місце дослідницької компетентності в загальній системі професійної компетентності майбутнього лікаря. / Макаренко О. // Актуальні проблеми сучасної медицини : Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2016. – Т. 16, Вип. 2 (54). – С. 271-274.
2. Макаренко В. І. Формування фахових компетенцій у студентів вищих медичних навчальних закладів. / Макаренко В. І., Макаренко О. В., Макаренко К. С. // Матеріали Всеукраїнської навчально-наукової конференції з міжнародною участю «Основні напрямки удосконалення підготовки медичних кадрів у сучасних умовах», 26 березня 2015 року. – Полтава : 2015. – С. 156-158.